

ПРО ВЛАСТИВОСТІ ЦІЛИХ РОЗВ'ЯЗКІВ ЛІНІЙНИХ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ З ПОЛІНОМІАЛЬНИМИ КОЕФІЦІЄНТАМИ

Досліджено властивості цілих розв'язків диференціальних рівнянь вигляду

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=n-m+1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + \sum_{j=0}^{n-m} (a_{n-j-m+1}^{(j)} z^m + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0,$$

де $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$ і $a_k^{(j)}$ – комплексні числа.

1. Вступ. Однолиста аналітична в $\mathbb{D} = \{z : |z| < 1\}$ функція

$$f(z) = \sum_{n=0}^{\infty} f_n z^n \quad (1)$$

називається опуклою, якщо $f(\mathbb{D})$ – опукла область. Добре відомо [5, с. 38], що умова $\operatorname{Re} \{1 + z f''(z)/f'(z)\} > 0$, $z \in \mathbb{D}$, є необхідною і достатньою для опуклості функції f в \mathbb{D} . Функція f називається [5, с. 64] близькою до опуклої в \mathbb{D} , якщо існує така опукла в \mathbb{D} функція Φ , що $\operatorname{Re} \{f'(z)/\Phi'(z)\} > 0$, $z \in \mathbb{D}$. Кожна близька до опуклої в \mathbb{D} функція є однолистою в \mathbb{D} і $f_1 \neq 0$ [5, с. 64]. Близька до опуклої в \mathbb{D} функція f характеризується тим, що $f(\mathbb{D})$ – лінійно досяжна зовні область [5, с. 71], тобто $\mathbb{C} \setminus \overline{f(\mathbb{D})}$ можна заповнити проведеними з $\partial f(\mathbb{D})$ променями, які належать до $\mathbb{C} \setminus \overline{f(\mathbb{D})}$. Оскільки $f_1 \neq 0$, то звідси випливає, що функція (1) близька до опуклої в \mathbb{D} тоді й лише тоді, коли близькою до опуклої в \mathbb{D} є функція $F(z) = z + \sum_{n=2}^{\infty} (f_n/f_1) z^n$.

S. M. Shah [9], вивчаючи властивості цілих розв'язків диференціального рівняння

$$z^2 w'' + (a_1^{(1)} z^2 + a_2^{(1)} z) w' + (a_1^{(0)} z^2 + a_2^{(0)} z + a_3^{(0)}) w = 0, \quad (2)$$

довів таку теорему.

Теорема А. Якщо

$$a_1^{(0)} \neq 0, \quad a_2^{(1)} + a_3^{(0)} = 0, \quad a_1^{(1)} = a_2^{(0)} = 0, \quad a_2^{(1)} \geq 1, \quad |a_1^{(0)}|^{1/2} \leq \log(2 + \sqrt{3}),$$

то існує цілий розв'язок $f(z) = z + \sum_{n=2}^{\infty} f_n z^n$ рівняння (2) такий, що всі парні похідні є однолистами в \mathbb{D} і $\ln M_f(r) = (1 + o(1)) \sqrt{|a_1^{(0)}|} r$ при $r \rightarrow \infty$, де

$$M_f(r) = \max \{|f(z)| : |z| = r\}.$$

Дослідженню близькості до опуклості розв'язків диференціальних рівнянь вигляду $w'' + aw' + bw = 0$, де a і b – аналітичні в \mathbb{D} функції, присвячено статті [7, 8].

Безпосереднім узагальненням рівняння С. Шаха (S. Shah) є диференціальне рівняння

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=1}^n \left(\sum_{k=1}^{j+1} a_k^{(n-j)} z^{n-k+1} \right) w^{(n-j)} = 0. \quad (3)$$

У [6] доведено таку теорему.

Теорема Б. Ціла функція (1) є розв'язком диференціального рівняння (3) тоді й лише тоді, коли для кожного $s \in \mathbb{Z}_+$

$$\sum_{m=0}^{\min\{s,n\}} \sum_{k=0}^{\min\{s,n\}-m} a_{n+1-k-m}^{(k)} \frac{(s-m)!}{(s-k-m)!} f_{s-m} = 0, \quad (4)$$

де $a_1^{(n)} = 1$.

Якщо припустити, що $a_k^{(j)} = 0$ для $k = 1, 2, \dots, n-j-1$ і $j = 1, 2, \dots, n-2$, то рівняння (3) матиме вигляд [6]

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=0}^{n-1} (a_{n-j}^{(j)} z^{j+1} + a_{n-j+1}^{(j)} z^j) w^{(j)} = 0, \quad (5)$$

а ціла функція (1) є розв'язком диференціального рівняння (5) тоді й лише тоді, коли $a_{n+1}^{(0)} f_0 = 0$, $(a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)}) f_1 + a_n^{(0)} f_0 = 0$ і для $s \geq 2$

$$\sum_{k=0}^{\min\{s,n\}} a_{n+1-k}^{(k)} \frac{s!}{(s-k)!} f_s + \sum_{k=0}^{\min\{s,n\}-1} a_{n-k}^{(k)} \frac{(s-1)!}{(s-k-1)!} f_{s-1} = 0. \quad (6)$$

Використовуючи ці формули для коефіцієнтів, у [6] досліджено можливе зростання цілого розв'язку рівняння (5), його опуклість і близькість до опуклості в \mathbb{D} . Тут припустимо, що $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$, і нехай

- 1) $a_k^{(j)} = 0$ для $k = 1, 2, \dots, n-j-m, n-j-m+2, \dots, n-j$ та $j = 0, \dots, n-m-1$;
- 2) $a_k^{(n-m)} = 0$ для $k = 2, \dots, m$;
- 3) $a_k^{(n-j)} = 0$ для $k = 1, \dots, j$ та $j = 1, \dots, m-1$.

Тоді рівняння (3) у цьому випадку можна записати у вигляді

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=n-m+1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + \sum_{j=0}^{n-m} (a_{n-j-m+1}^{(j)} z^m + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0, \quad (7)$$

а з теореми Б неважко отримати такий наслідок.

Твердження 1. Нехай $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$. Ціла функція (1) є розв'язком диференціального рівняння (7) тоді й лише тоді, коли

$$\sum_{k=0}^s a_{n+1-k}^{(k)} \frac{s!}{(s-k)!} f_s = 0, \quad 0 \leq s \leq m-1, \quad (8)$$

і для $s \geq m$

$$\sum_{k=0}^{\min\{s,n\}} a_{n+1-k}^{(k)} \frac{s!}{(s-k)!} f_s + \sum_{k=0}^{\min\{s,n\}-m} a_{n+1-k-m}^{(k)} \frac{(s-m)!}{(s-k-m)!} f_{s-m} = 0, \quad (9)$$

де $a_1^{(n)} = 1$.

Використовуючи це твердження, дослідимо властивості цілих розв'язків рівняння (7). Припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$. Тоді, якщо виберемо $f_0 = 0$, $f_1 = 1$, $f_2 = f_3 = \dots = f_{m-1} = 0$, то умова (8) буде виконуватись, а з рекурентної формули (9) буде випливати, що $f_m = 0$. Такий розв'язок рівняння (7) має вигляд

$$f(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} f_{mj+1} z^{mj+1} = z + f_{m+1} z^{m+1} + f_{2m+1} z^{2m+1} + \dots \quad (10)$$

2. Основною теоремою є наступне твердження.

Теорема 1. Нехай $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$ і $j_0 = [(n-1)/m]$, а $x_m = \max\{x_m^{(1)}, x_m^{(2)}\}$, де

$$\mathfrak{x}_m^{(1)} = \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=m}^{pm+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k-m)}}{(pm+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{pm+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!}} \right|, p = 1, \dots, j_0 \right\} \quad (11)$$

i

$$\mathfrak{x}_m^{(2)} = \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=m}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k-m)}}{(pm+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!}} \right|, p > j_0 + 1 \right\}. \quad (12)$$

Припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$. Тоді існує цілий розв'язок (10) диференціального рівняння (7) з такими властивостями:

(i) якщо $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{\mathfrak{x}_m^j}{(jm)!} \leq 1$, то всі похідні $f^{(\ell m)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є близькими до опуклих в \mathbb{D} ;

(ii) якщо $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{(jm+1)\mathfrak{x}_m^j}{(jm)!} \leq 1$, то всі похідні $f^{(\ell m)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є опуклими в \mathbb{D} ;

(iii) функція f має регулярне зростання і при $r \rightarrow \infty$

$$\ln M_f(r) = \frac{m+q-1}{m} (1+o(1)) (m \sqrt[|a_q^{(n-m-q+1)}|]{r})^{m/m+q-1}, \quad (13)$$

де $q = \min \{j \in \{1, \dots, n+1-m\} : a_j^{(n-m-j+1)} \neq 0\}$.

Д о в е д е н н я. Почнемо з твердження (iii). Для функції (10) формула (9) має вигляд

$$\begin{aligned} & \sum_{k=0}^{\min\{jm+1, n\}} a_{n+1-k}^{(k)} \frac{(jm+1)!}{(jm+1-k)!} f_{jm+1} + \\ & + \sum_{k=0}^{\min\{jm+1, n\}-m} a_{n+1-k-m}^{(k)} \frac{((j-1)m+1)!}{((j-1)m+1-k)!} f_{(j-1)m+1} = 0, \\ & j \geq 1. \end{aligned} \quad (14)$$

Зрозуміло, що $j_0 = \max \{j : jm+1 \leq n\}$, а $j_0 = 0$ тоді й лише тоді, коли $m = n$. Тоді для $j \geq j_0$ з (9) отримуємо

$$\begin{aligned} (jm+1)! \sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(jm+1-k)!} f_{jm+1} = \\ = -((j-1)m+1)! \sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-1)m+1-k)!} f_{(j-1)m+1}. \end{aligned}$$

Оскільки $a_1^{(n)} = 1$, то

$$\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(jm+1-k)!} = \frac{1+o(1)}{(jm+1-n)!}, \quad j \rightarrow \infty.$$

З іншого боку, якщо

$$a_1^{(n-m)} = a_2^{(n-m-1)} = \dots = a_{q-1}^{(n-m-q+2)} = 0$$

i

$$a_q^{(n-m-q+1)} \neq 0,$$

то подібно

$$\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-1)m+1-k)!} = \frac{a_q^{(n-m-q+1)}(1+o(1))}{(jm+q-n)!}, \quad j \rightarrow \infty.$$

Тому

$$\begin{aligned} \frac{(jm+1)!}{(jm+1-n)!} f_{jm+1} &= \\ &= -(1+o(1))((j-1)m+1)! \frac{a_q^{(n-m-q+1)}}{(jm-n+q)!} f_{(j-1)m+1}, \quad j \rightarrow \infty, \end{aligned}$$

звідки

$$f_{jm+1} = -\frac{1+o(1)}{(jm+1)^{m+q-1}} a_q^{(n-m-q+1)} f_{(j-1)m+1}, \quad j \rightarrow \infty.$$

Отже, для кожного $\varepsilon \in (0, 1)$ і всіх $j \geq j_0(\varepsilon)$

$$\begin{aligned} \frac{1-\varepsilon}{(jm+1)^{m+q-1}} |a_q^{(n-m-q+1)}| |f_{(j-1)m+1}| &\leq |f_{jm+1}| \leq \\ &\leq \frac{1+\varepsilon}{(jm+1)^{m+q-1}} |a_q^{(n-m-q+1)}| |f_{(j-1)m+1}|. \end{aligned}$$

Тому для кожного $j \geq 1$

$$K_1 \frac{\left(\sqrt[m]{1-\varepsilon} |a_q^{(n-m-q+1)}| \right)^{jm+1}}{\prod_{s=0}^j (sm+1)^{m+q-1}} \leq |f_{jm+1}| \leq K_2 \frac{\left(\sqrt[m]{1+\varepsilon} |a_q^{(n-m-q+1)}| \right)^{jm+1}}{\prod_{s=0}^j (sm+1)^{m+q-1}}, \quad (15)$$

де K_1 і K_2 – додатні сталі. Розглянемо функцію

$$f^*(r) = \sum_{j=0}^{\infty} \frac{r^{jm+1}}{\prod_{s=0}^j (sm+1)^p}, \quad (16)$$

де $p = m + q - 1 \geq 2$. Нехай $\mu_{f^*}(r)$ – максимальний член (16), а $\nu_{f^*}(r)$ – його центральний індекс. Оскільки $r_{jm+1} = ((j+1)m+1)^{p/m} \uparrow \infty$, $j \rightarrow \infty$, то $\nu_{f^*}(r) = jm+1$ для $r_{(j-1)m+1} \leq r \leq r_{jm+1}$. Звідси випливає, що $(\nu_{f^*}(r))^{p/m} \leq r \leq (\nu_{f^*}(r) + m)^{p/m}$, тобто $\nu_{f^*}(r) = (1+o(1))r^{m/p}$ при $r \rightarrow \infty$,

$$\ln \mu_{f^*}(r) = \ln \mu_{f^*}(r_0) + \int_0^{\nu_{f^*}(r)} \frac{f^*(t)}{t} dt = (1+o(1)) \frac{p}{m} r^{m/p}, \quad r \rightarrow \infty, \quad (17)$$

а за теоремою Бореля $\ln M_{f^*}(r) = (1+o(1)) \frac{p}{m} r^{m/p}$, $r \rightarrow \infty$. Тому з огляду на (15) і довільність $\varepsilon > 0$ отримуємо твердження (iii).

Для дослідження близькості до опуклості розв'язку рівняння (7) будемо використовувати таку лему [1, 2, 4].

Лема 1. *Якщо $f(z) = z + \sum_{s=2}^{\infty} f_s z^s$ і $\sum_{s=2}^{\infty} s |f_s| \leq 1$, то f є близькою до опуклої в \mathbb{D} .*

За умови $j_0 > 0$ з (9) для $j \leq j_0$ маємо

$$\begin{aligned}
 f_{jm+1} &= - \frac{\sum_{k=0}^{(j-1)m+1} a_{n+1-k-m}^{(k)} \frac{((j-1)m+1)!}{((j-1)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{jm+1} a_{n+1-k}^{(k)} \frac{(jm+1)!}{(jm+1-k)!}} f_{(j-1)m+1} = \\
 &= \frac{(-1)^j}{(jm+1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\sum_{k=0}^{(j-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j-s+1)m+1-k)!}}. \quad (18)
 \end{aligned}$$

Ця формула справджується і для j_0 , тобто

$$f_{j_0 m+1} = \frac{(-1)^{j_0}}{(j_0 m+1)!} \prod_{s=1}^{j_0} \frac{\sum_{k=0}^{(j_0-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j_0-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j_0-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j_0-s+1)m+1-k)!}}. \quad (19)$$

Якщо $j > j_0$, то

$$f_{jm+1} = - \frac{((j-1)m+1)!}{(jm+1)!} \frac{\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-1)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(jm+1-k)!}} f_{(j-1)m+1},$$

тобто, зважаючи на (19),

$$\begin{aligned}
 f_{jm+1} &= (-1)^{j-j_0} \frac{(j_0 m+1)!}{(jm+1)!} \prod_{s=1}^{j-j_0} \frac{\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j-s+1)m+1-k)!}} f_{j_0 m+1} = \\
 &= \frac{(-1)^j}{(jm+1)!} \prod_{s=1}^{j-j_0} \frac{\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j-s+1)m+1-k)!}} \times \\
 &\quad \times \prod_{s=1}^{j_0} \frac{\sum_{k=0}^{(j_0-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j_0-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j_0-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j_0-s+1)m+1-k)!}}. \quad (20)
 \end{aligned}$$

Якщо $j_0 = 0$, тоді в (20) множник $\prod_{s=1}^{j_0}$ відсутній, а добуток $\prod_{s=1}^{j-j_0}$ слід

замінити на $\prod_{s=1}^j$.

Для ℓm -ї похідної від функції (10) з $\ell \geq 1$ правильною є формула

$$f^{(\ell m)}(z) = \frac{(\ell m + 1)!}{1!} f_{\ell m + 1} z + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{(jm + \ell m + 1)!}{(jm + 1)!} f_{mj + \ell m + 1} z^{mj+1}.$$

Функція $f^{(\ell m)}$ є опуклою чи близькою до опуклої тоді й лише тоді, коли такою є функція

$$F_{\ell}(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{(jm + \ell m + 1)!}{(jm + 1)!(\ell m + 1)!} \frac{f_{jm + \ell m + 1}}{f_{\ell m + 1}} z^{jm+1} = z + \sum_{j=1}^{\infty} F_{jm+1}^{(\ell)} z^{jm+1}. \quad (21)$$

Якщо $j + \ell \leq j_0$, то на підставі (18)

$$F_{jm+1}^{(\ell)} = \frac{(-1)^j}{(jm + 1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j+\ell-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}}. \quad (22)$$

Якщо $j + \ell > j_0$ і $\ell \leq j_0$, тоді з урахуванням (18) і (20)

$$F_{jm+1}^{(\ell)} = \frac{(-1)^j}{(jm + 1)!} \prod_{s=1}^{j-(j_0-\ell)} \frac{\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j+\ell-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}} \times$$

$$\times \prod_{s=1+\ell}^{j_0} \frac{\sum_{k=0}^{(j_0+\ell-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j_0+\ell-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j_0+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j_0+\ell-s+1)m+1-k)!}}. \quad (23)$$

Нарешті, якщо $\ell > j_0$, то з огляду на (20)

$$F_{jm+1}^{(\ell)} = \frac{(-1)^j}{(jm + 1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\sum_{k=0}^{n-m} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j+\ell-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}}. \quad (24)$$

Зауважимо, що при $\ell = 0$ формули (22) та (23) збігаються відповідно з формулами (18) та (20). Внаслідок цього зауваження далі будемо вважати, що $\ell \geq 0$.

Оцінимо $|F_{jm+1}^{(\ell)}|$. Для $j + \ell \leq j_0$ з формули (22) маємо

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| = \left| \frac{(-1)^j}{(jm + 1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s)m+1} \frac{a_{n+1-k-m}^{(k)}}{((j+\ell-s)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}} \right| =$$

$$= \frac{1}{(jm + 1)!} \prod_{s=1}^j \left| \frac{\sum_{k=m}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k-m)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}} \right| \leq \frac{1}{(jm + 1)!} \times$$

$$\times \prod_{s=1}^j \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=m}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k-m)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{(j+\ell-s+1)m+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}} \right| : j+\ell \leq j_0, 1 \leq s \leq j \right\}.$$

Легко побачити, що, якщо $j+\ell \leq j_0$ і $1 \leq s \leq j$, то $j+\ell-s+1 \leq j_0$. Тому з попередньої нерівності отримуємо

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| \leq \frac{1}{(jm+1)!} \prod_{s=1}^j \alpha_m^{(1)} = \frac{(\alpha_m^{(1)})^j}{(jm+1)!}. \quad (25)$$

Якщо ж $\ell > j_0$, то з (24) подібно отримуємо

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| \leq \frac{1}{(jm+1)!} \times \prod_{s=1}^j \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=m}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k-m)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)m+1-k)!}} \right| : \ell > j_0, 1 \leq s \leq j \right\}.$$

Якщо $\ell > j_0$ і $1 \leq s \leq j$, то $j+\ell-s+1 \geq j_0+2 \geq j_0+1$. Тому з останньої нерівності отримуємо оцінку

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| \leq \frac{1}{(jm+1)!} \prod_{s=1}^j \alpha_m^{(2)} = \frac{(\alpha_m^{(2)})^j}{(jm+1)!}. \quad (26)$$

Нарешті, якщо $j+\ell > j_0$ і $\ell \leq j_0$, то з формули (23) подібно отримуємо

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| \leq \frac{(\alpha_m^{(1)})^{j_0-\ell} (\alpha_m^{(2)})^{j-(j_0-\ell)}}{(jm+1)!}. \quad (27)$$

Отже, у всіх трьох випадках справджується нерівність

$$|F_{jm+1}^{(\ell)}| \leq \frac{\alpha_m^j}{(jm+1)!}. \quad (28)$$

Тому за лемою 1 функція $F_\ell(z)$ (а звідси і $f^{(\ell m)}(z)$, $\ell \geq 0$) є близькою до опуклої в \mathbb{D} , якщо $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{\alpha_m^j}{(jm)!} \leq 1$, тобто твердження (i) доведено.

Для доведення твердження (ii) використаємо наступну лему [4].

Лема 2. Якщо $f(z) = z + \sum_{s=2}^{\infty} f_s z^s$ і $\sum_{s=2}^{\infty} s^2 |f_s| \leq 1$, то f є опуклою в \mathbb{D} .

За цією лемою з (28) отримуємо твердження (ii).

Теорему 1 повністю доведено. \diamond

Зауваження 1. Оскільки $m \geq 2$, то

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!} &= \frac{a_{n+1}^{(0)}}{(pm+1)!} + \frac{a_n^{(1)}}{(pm)!} + \\ &+ \sum_{k=2}^{m-1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!} + \sum_{k=m}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!}, \end{aligned} \quad (29)$$

причому сума $\sum_{k=2}^{m-1}$ відсутня у випадку, коли $m = 2$. З огляду на умову

$$a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$$

будемо вважати, що $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$, а всі решта $a_{n+1-k}^{(k)} \geq 0$. Тоді

$$\begin{aligned} \left| \sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pm+1-k)!} \right| &= \sum_{k=2}^{m-1} \frac{|a_{n+1-k}^{(k)}|}{(pm+1-k)!} + \\ &+ \sum_{k=m}^n \frac{|a_{n+1-k}^{(k)}|}{(pm+1-k)!} \geq \sum_{k=m}^n \frac{|a_{n+1-k}^{(k)}|}{(pm+1-k)!}. \end{aligned}$$

Тому, якщо існує число $\eta_m > 0$ таке, що $|a_{n+1-k}^{(k-m)}| \leq \eta_m |a_{n+1-k}^{(k)}|$, то з (12) отримаємо оцінку $\alpha_m^{(2)} \leq \eta_m$. Подібно можна показати, що і $\alpha_m^{(1)} \leq \eta_m$. Отже, з теореми 1 випливає таке

Твердження 2. Нехай $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$, $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$ і всі $a_{n+1-k}^{(k)} \geq 0$ при $k \geq 2$. Тоді, якщо $|a_{n+1-k}^{(k-m)}| \leq \eta_m |a_{n+1-k}^{(k)}|$ для всіх $k \geq m$, то існує цілий розв'язок (10) диференціального рівняння (7) з властивостями (i), (ii), (iii), указаними у теоремі 1, але з заміною α_m на η_m .

Зауваження 2. У випадку $m = 2$ умова з твердження (i) теореми 1 $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{\alpha_2^j}{(2j)!} \leq 1$ рівносильна умові $\text{ch} \sqrt{\alpha_2} \leq 2$, тобто умові $\alpha_2 \leq \ln^2(2 + \sqrt{3})$, а

умова $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{(2j+1)\alpha_2^j}{(2j)!} \leq 1$ з твердження (ii) рівносильна умові

$$\text{ch} \sqrt{\alpha_2} + \sqrt{\alpha_2} \text{sh} \sqrt{\alpha_2} \leq 2$$

і виконується, якщо $\alpha_2 < \ln^2 2$. У загальному випадку умова $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{\alpha_m^j}{(jm)!} \leq 1$

виконується, наприклад, якщо $\alpha_m \leq \frac{m!}{2}$, а умова $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{(jm+1)\alpha_m^j}{(jm)!} \leq 1$ вико-

нується, якщо $\alpha_m \leq \frac{m!}{2(m+1)}$.

3. Наслідки і доповнення теореми 1. Нехай спочатку $m = n$. Тоді диференціальне рівняння (7) матиме вигляд

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + (a_1^{(0)} z^n + a_{n+1}^{(0)}) z w = 0. \quad (30)$$

З огляду на твердження 1 знову припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$. Тому для того, щоб виконувалась умова (8), виберемо

$$f_0 = 0, \quad f_1 = 1, \quad f_2 = \dots = f_{n-1} = 0.$$

З рекурентної формули (9) випливає, що $f_n = 0$. Отже, розв'язок рівняння (30) будемо шукати у такому вигляді:

$$f(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} f_{nj+1} z^{nj+1} = z + f_{n+1} z^{n+1} + f_{2n+1} z^{2n+1} + \dots \quad (31)$$

Дослідимо опуклість і близькість до опуклості цілого розв'язку (31) диференціального рівняння (30). Як і при доведенні теореми 1, використаємо лему 1 та лему 2. Оскільки тепер $j_0 = 0$, то, як вище, для коефіцієнтів f_{jn+1} легко отримуємо формулу

$$f_{jn+1} = \frac{(-1)^j}{(jn+1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\frac{a_1^{(0)}}{((j-s)n+1)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j-s+1)n+1-k)!}}, \quad j \geq 1. \quad (32)$$

Для коефіцієнтів функції F_ℓ з (21) впливає формула

$$F_{jn+1}^{(\ell)} = \frac{(-1)^j}{(jn+1)!} \prod_{s=1}^j \frac{\frac{a_1^{(0)}}{((j+\ell-s)n+1)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)n+1-k)!}}. \quad (33)$$

Звернемо увагу на те, що при $\ell = 0$ формула (33) збігається з формулою (32).

З (33) впливає, що

$$\left| F_{jn+1}^{(\ell)} \right| \leq \frac{1}{(jn+1)!} \times \left. \times \prod_{s=1}^j \max \left\{ \left| \frac{\frac{a_1^{(0)}}{((j+\ell-s)n+1)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{((j+\ell-s+1)n+1-k)!}} \right| : \ell \geq 0, 1 \leq s \leq j \right\} \right.$$

Тому, якщо приймемо

$$x_n = \max \left\{ \left| \frac{\frac{a_1^{(0)}}{((p-1)n+1)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pn+1-k)!}} \right|, p > 1 \right\}, \quad (34)$$

то отримаємо таку оцінку:

$$\left| F_{jn+1}^{(\ell)} \right| \leq \frac{x_n^j}{(jn+1)!}. \quad (35)$$

З наведених міркувань впливає такий

Наслідок 1. Нехай $n \geq 3$, а x_n визначається формулою (34). Припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$. Тоді існує цілий розв'язок (31) диференціального рівняння (30) з такими властивостями:

(i) якщо $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{x_n^j}{(jn)!} \leq 1$, то всі похідні $f^{(\ell n)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є близькими до опуклих в \mathbb{D} ;

(ii) якщо $\sum_{j=1}^{\infty} \frac{(jn+1)x_n^j}{(jn)!} \leq 1$, то всі похідні $f^{(\ell n)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є опуклими в \mathbb{D} ;

(iii) функція f має регулярне зростання і

$$\ln M_f(r) = (1 + o(1)) \sqrt[n]{|a_1^{(0)}|} r, \quad r \rightarrow \infty.$$

Зауваження 3. Оскільки $a_1^{(n)} = 1$, то з (29) за умови $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$ для $m = n$ отримуємо

$$\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pn+1-k)!} = \sum_{k=2}^{n-1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(pn+1-k)!} + \frac{1}{(pn+1-n)!} \geq \frac{1}{((p-1)n+1)!},$$

якщо всі $a_{n+1-k}^{(k)} \geq 0$, $2 \leq k \leq n-1$. Тому $x_n \leq |a_1^{(0)}|$ і справджується наступне

Твердження 3. Нехай $n \geq 3$, $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$ і $a_{n+1-k}^{(k)} \geq 0$, $2 \leq k \leq n-1$. Тоді існує цілий розв'язок (31) диференціального рівняння (30) з властивостями (i), (ii), (iii), вказаними у наслідку 1, з заміною x_m на $|a_1^{(0)}|$.

Нехай тепер $m = 2$. Тоді рівняння (7) набуде вигляду

$$z^n w^{(n)} + a_2^{(n-1)} z^{n-1} w^{(n-1)} + \sum_{j=0}^{n-2} (a_{n-j-1}^{(j)} z^2 + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0. \quad (36)$$

Знову на підставі твердження 1 припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$ і для того, щоб задовольнити умову (8), виберемо $f_0 = 0$, $f_1 = 1$.

З рекурентної формули (9) випливає, що $f_2 = 0$. Отже, розв'язок рівняння (36) будемо шукати у вигляді

$$f(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} f_{2j+1} z^{2j+1} = z + f_3 z^3 + f_5 z^5 + \dots \quad (37)$$

У цьому випадку з теореми 1 з огляду на зауваження 2 отримаємо такий

Наслідок 2. Нехай $n \geq 3$ і $j_0 = [(n-1)/2]$, а $x_2 = \max\{x_2^{(1)}, x_2^{(2)}\}$, де

$$x_2^{(1)} = \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=2}^{2p+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k-2)}}{(2p+1-k)!}}{\sum_{k=0}^{2p+1} \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(2p+1-k)!}} \right|, p = 1, \dots, j_0 \right\}$$

та

$$x_2^{(2)} = \max \left\{ \left| \frac{\sum_{k=2}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k-2)}}{(2p+1-k)!}}{\sum_{k=0}^n \frac{a_{n+1-k}^{(k)}}{(2p+1-k)!}} \right|, p > j_0 + 1 \right\}.$$

Припустимо, що $a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)} = 0$. Тоді існує цілий розв'язок (37) диференціального рівняння (36) з такими властивостями:

- (i) якщо $x_2 \leq \ln^2(2 + \sqrt{3})$, то всі похідні $f^{(2\ell)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є близькими до опуклих в \mathbb{D} ;
- (ii) якщо $x_2 \leq \ln^2 2$, то всі похідні $f^{(2\ell)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є опуклими в \mathbb{D} ;
- (iii) функція f має регулярне зростання і при $r \rightarrow \infty$

$$\ln M_f(r) = \frac{1+q}{2} (1 + o(1)) (\sqrt{|a_q^{(n-q-1)}|} r)^{2/1+q},$$

де $q = \min\{j \in \{1, \dots, n-1\} : a_j^{(n-j-1)} \neq 0\}$.

Припустимо тепер, що всі коефіцієнти рівняння (36) є дійсними числами. Тоді для дослідження близькості до опуклості розв'язку (37) рівняння (36) використаємо такий критерій Александра (Alexander) [3, с. 9].

Лема 3. Якщо $f(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} f_{2j+1} z^{2j+1}$ і

$$1 \geq 3f_3 \geq 5f_5 \geq \dots \geq (2j-1)f_{2j-1} \geq (2j+1)f_{2j+1} \geq \dots, \quad (38)$$

то f є близькою до опуклої в \mathbb{D} .

З рекурентної формули (9) з $m = 2$ для $j \geq 1$ маємо

$$\begin{aligned} f_{2j+1} &= - \frac{\sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}-2} a_{n-1-k}^{(k)} \frac{(2j-1)!}{(2j-1-k)!}}{\sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}} a_{n+1-k}^{(k)} \frac{(2j+1)!}{(2j+1-k)!}} f_{2j-1} = \\ &= - \frac{\sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}-2} a_{n-1-k}^{(k)} \frac{(2j-1)!}{(2j-1-k)!}}{a_{n+1}^{(0)} + a_n^{(1)}(2j+1) + \sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}-2} a_{n-1-k}^{(k+2)} \frac{(2j+1)!}{(2j-1-k)!}} f_{2j-1}. \end{aligned}$$

Нехай $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$, $a_{n-1-k}^{(k)} \leq 0$, $a_{n-1-k}^{(k+2)} \geq 0$ і $|a_{n-1-k}^{(k)}| \leq 2a_{n-1-k}^{(k+2)}$, $0 \leq k \leq n-2$. Тоді для кожного $j \geq 1$

$$\begin{aligned} f_{2j+1} &= \frac{\sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}-2} |a_{n-1-k}^{(k)}| \frac{(2j-1)!}{(2j-1-k)!}}{\sum_{k=0}^{\min\{2j+1, n\}-2} a_{n-1-k}^{(k+2)} \frac{(2j+1)!}{(2j-1-k)!}} f_{2j-1} \leq \\ &\leq \frac{2}{2j(2j+1)} f_{2j-1} \leq \frac{2j-1}{2j+1} f_{2j-1}. \end{aligned}$$

Отже, умова леми 3 виконується і f є близькою до опуклої в \mathbb{D} .

При $m = 2$ функція (21) матиме вигляд

$$F_{\ell}(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} F_{2j+1}^{(\ell)} z^{2j+1},$$

де

$$F_{2j+1}^{(\ell)} = \frac{(2(j+\ell)+1)!}{(2j+1)!(2\ell+1)!} \frac{f_{2(j+\ell)+1}}{f_{2\ell+1}}.$$

Зауважимо, що при $j = 0$ функція $F_{2j+1}^{(\ell)} = 1$.

Помножимо останню рівність на $(2j+1)$ і з рекурентної формули виразимо $f_{2(j+\ell)+1}$ через $f_{2(j+\ell)-1}$. Тоді

$$\begin{aligned} (2j+1)F_{2j+1}^{(\ell)} &= (2j+1) \frac{(2(j+\ell)+1)!}{(2j+1)!(2\ell+1)!} \frac{f_{2(j+\ell)+1}}{f_{2\ell+1}} \leq \\ &\leq \frac{(2(j+\ell)-1)!}{(2j-1)!(2\ell+1)!} \frac{f_{2(j+\ell)-1}}{f_{2\ell+1}} = F_{2j-1}^{(\ell)} \leq (2j-1)F_{2j-1}^{(\ell)}. \end{aligned}$$

Наступне твердження випливає з вищенаведених міркувань.

Твердження 4. Нехай $a_{n+1}^{(0)} = a_n^{(1)} = 0$, $a_{n-1-k}^{(k)} \leq 0$, $a_{n-1-k}^{(k+2)} \geq 0$ для всіх $0 \leq k \leq n-2$. Тоді, якщо $|a_{n-1-k}^{(k)}| \leq 2a_{n-1-k}^{(k+2)}$ для всіх $0 \leq k \leq n-2$, то існує цілий розв'язок (37) диференціального рівняння (36) такий, що всі похідні $f^{(2j)}$, $j \in \mathbb{Z}_+$, є близькими до опуклих в \mathbb{D} функціями.

Зауваження 4. Оскільки $\ln^2(2 + \sqrt{3}) < 2$, то твердження 4 у випадку дійсних $a_n^{(k)}$ є загальнішим, ніж твердження (i) наслідку 2.

Зауваження 5. Умову $|a_{n-1-k}^{(k)}| \leq 2a_{n-1-k}^{(k+2)}$ у твердженні 4 замінити умовою $|a_{n-1-k}^{(k)}| \leq 2.5a_{n-1-k}^{(k+2)}$ не можна. Справді, оскільки область однолистості функції $\operatorname{sh}\left(\frac{\pi}{2}z\right)$ є смугою $\{z : |\operatorname{Im} z| < 1\}$, то функція

$$f_0 = \frac{\operatorname{sh}(\alpha z)}{\alpha} = z + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{z^{2j+1}}{(2j+1)!}$$

є однолистою в \mathbb{D} , якщо $0 < \alpha < \pi/2$, і не є однолистою в \mathbb{D} , якщо $\pi/2 < \alpha < +\infty$. Легко перевірити, що ця функція є розв'язком рівняння

$$z^3 w''' + z^2 w'' - \alpha^2 z^3 w' - \alpha^2 z^2 w = 0,$$

тобто рівняння (36) з $n = 3$, $a_4^{(0)} = a_3^{(1)} = 0$, $a_1^{(1)} = a_2^{(0)} = -\alpha^2$ і $a_2^{(2)} = a_1^{(3)} = 1$. Умова $|a_{n-1-k}^{(k)}| \leq 2a_{n-1-k}^{(k+2)}$ для всіх $0 \leq k \leq n-2$ означає тут $\alpha^2 \leq 2$, тобто $\alpha < \sqrt{2}$. Оскільки $\sqrt{2} < \pi/2$, то за твердженням 4 функція f_0 є однолистою в \mathbb{D} . З іншого боку, якщо б $|a_{n-1-k}^{(k)}| = 2.5a_{n-1-k}^{(k+2)}$, то мали би, що $\alpha = \sqrt{2.5} > \pi/2$, і функція f_0 не була б однолистою в \mathbb{D} .

4. Висновки. Диференціальне рівняння

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=n-m+1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + \sum_{j=0}^{n-m} (a_{n-j-m+1}^{(j)} z^m + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0$$

за певних умов на параметри $a_k^{(j)}$ має цілий розв'язок

$$f(z) = z + \sum_{j=1}^{\infty} f_{mj+1} z^{mj+1},$$

який разом зі своїми похідними $f^{(\ell m)}$, $\ell \in \mathbb{Z}_+$, є близькими до опуклих або опуклими в \mathbb{D} функціями. Для цього розв'язку справджується асимптотична рівність

$$\ln M_f(r) = \frac{m+q-1}{m} (1+o(1)) \left(m \sqrt[q]{|a_q^{(n-m-q+1)}|} r \right)^{m/m+q-1}, \quad r \rightarrow \infty,$$

де

$$M_f(r) = \max \{|f(z)| : |z| = r\}$$

і

$$q = \min \{j \in \{1, \dots, n+1-m\} : a_j^{(n-m-j+1)} \neq 0\}.$$

1. Шеремета З. М. Про функції, близькі до опуклих // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. мех.-мат. – 2003. – Вип. 62. – С. 144–146.
2. Шеремета З. М., Шеремета М. Н. Близость к выпуклости целых решений одного дифференциального уравнения // Дифференц. уравнения – 2002. – 38, № 4. – С. 435–440.

3. *Goodman A. W.* Univalent functions. – Florida: Mariner Publ. Co., 1983. – Vol. II. – 311 p.
4. *Goodman A. W.* Univalent function and nonanalytic curves // Proc. Amer. Math. Soc. – 1957. – **8**. – P. 597–601.
5. *Graham I., Kohr G.* Geometric function theory in one and higher dimensions. – New York–Basel: Marcel Dekker, Inc., 2003. – 526 p.
6. *Mahola Ya. S., Sheremeta M. M.* Properties of entire solutions of a linear differential equation of n -th order with polynomial coefficients of n -th degree // *Mat. studii.* – 2008. – **30**. – P. 153–162.
7. *Owa S., Saitoh H., Srivastava H. M., Yamakava R.* Geometric properties of solutions of a class of differential equations // *Comput. and Math. with Appl.* – 2004. – **47**. – P. 1689–1696.
8. *Saitoh H.* Geometric properties of solutions of a class of ordinary linear differential equations // *Appl. Math. and Comput.* – 2007. – **187**. – P. 408–416.
9. *Shah S. M.* Univalence of a function f and its successive derivatives when f satisfies a differential equation. II // *J. Math. Anal. and Appl.* – 1989. – **142**. – P. 422–430.

О СВОЙСТВАХ ЦЕЛЫХ РЕШЕНИЙ ЛИНЕЙНЫХ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ УРАВНЕНИЙ С ПОЛИНОМИАЛЬНЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ

Исследованы свойства целых решений дифференциальных уравнений вида

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=n-m+1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + \sum_{j=0}^{n-m} (a_{n-j-m+1}^{(j)} z^m + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0,$$

где $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$ и $a_k^{(j)}$ – комплексные числа.

ON PROPERTIES OF ENTIRE SOLUTIONS OF LINEAR DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH POLYNOMIAL COEFFICIENTS

The properties of entire solutions of the differential equations of the form

$$z^n w^{(n)} + \sum_{j=n-m+1}^{n-1} a_{n-j+1}^{(j)} z^j w^{(j)} + \sum_{j=0}^{n-m} (a_{n-j-m+1}^{(j)} z^m + a_{n-j+1}^{(j)}) z^j w^{(j)} = 0,$$

where $n \geq 3$, $2 \leq m \leq n$, and $a_k^{(j)}$ are complex numbers, are investigated.

Львів. нац. ун-т імені Івана Франка, Львів

Одержано
26.06.09